

Nr 321.

Av herr **Sveningsson m. fl.**, *angående tillhandahållande åt enskilda eller kommunala väghållningsskyldiga av vägunderhållnings- och nybyggnadsmaterial m. m.*

För många på landsbygden bosatta människor äro där förekommande vägförhållanden av stor betydelse för deras tillvaro. Det torde inte heller vara obekant för någon, att ett mycket stort antal jordbruksfastigheter äro så belägna, att de inte ha tillgång till allmän väg, utan i stället få vidkännas betydande kostnader för enskild väghållning. Under vissa omständigheter är det visserligen möjligt att erhålla statsbidrag till en del av kostnaderna för byggandet och underhåll av enskilda vägar. Ännu få dock de enskilda väghållarna vidkännas stora kostnader för att de inte enbart kunna utnyttja de allmänna vägarna.

Av ett särskilt stort värde var före 1944, då staten övertog det allmänna vägunderhållet, att man i allmänhet ute i vägdistrikten ställde sig förstående till de enskilda väghållarnas behov att få låna vägmaskiner samt inköpa grus och sten till självkostnadspris. I motion i andra kammaren 1944: 147 föreslogs, att, sedan staten övertagit det allmänna vägunderhållet, de enskilda väghållarna allttjämt borde få ha kvar denna förmån.

Med anledning av denna motion framhöll statsutskottet i sitt utlåtande nr 6, 1944, att Kungl. Maj:t den 30 augusti 1943 medgivit väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att till självkostnadspris lämna enskilda väghållare erforderligt biträde med väghållningen, i den mån det kunde ske utan att den allmänna väghållningen eftersattes. Härom ha de lokala vägförvaltningarna erhållit underrättelse. Statsutskottet förutsatte även, att de avgifter, som uttagas för sålunda lämnat biträde, avvägdes med största möjliga hänsynstagande till de enskilda väghållarna. Riksdagen godkände statsutskottets uttalande.

Man kan nu konstatera, att den hjälp och det biträde, som vägförvaltningarna lämnat på detta område, endast i ringa utsträckning varit till belåtenhet bland dem som utnyttjat dessa möjligheter. Missbelåtenhet torde framför allt förekomma, när det gäller de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställda pristaxorna vid lån av vägmaskiner samt försäljning av grus och sten. Endast i undantagsfall torde väg- och vattenbyggnadsstyrelsens priser kunna jämföras med vad vägdistrikten tillämpade.

Med anledning av det system och den prissättning, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpats, ha överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet i avgiven berättelse för tiden 1 januari—30 juni 1944 påtalat dessa förhållanden. Man erinrar härvidlag om att från flera håll

gjorts gällande, att städer, samhällen och enskilda väghållare av den statliga vägorganisationen icke erhållit det biträde, som från statsmakternas sida förutsatts. Vid av överrevisorerna verkställd utredning framgick, att biträde lämnats till enskild väghållning av vägförvaltningarna i mycket olika utsträckning. Vad angår uthyrning av vägmaskiner och dylikt synas några vägförvaltningar helt ha vägrat lämna biträde då sådant påkallats, och även försäljning av grus och sten har inte inom vissa områden medgivits på ett tillfredsställande sätt.

Överrevisorerna framhålla även, att från olika håll hävdats, att priset på grus, som säljes till enskilda väghållare, är högre än vad vederbörande vägdistrikt tidigare debiterat. Endast inom en vägförvaltning har priset varit lägre än vad tidigare tillämpats. I nämnda revisionsberättelse har särskilt uppmärksammats, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beslutat, att i det självkostnadspris, till vilket biträde till kommunal eller enskild väghållning lämnas, skall inräknas pålägg för administrationskostnader med 20 procent på förvaltningens självkostnadspris.

Detta förhållande, att i självkostnadspriset på detta sätt inräknats administrationskostnader, ha överrevisorerna funnit vara oberättigat och anledning till att påtala, då detta beslut icke torde ha varit i överensstämmelse med statsmakternas avsikt. Den statliga vägorganisationen har ej heller måst vidkännas någon utökning av personalen med anledning av hjälpen till enskilda väghållare. Det faktiska förhållandet är ofrånkomligt, att även om ingen hjälp eller biträde lämnas av vägförvaltningarna, så skulle inte administrationskostnaderna ha minskat.

I ett utlåtande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med anledning av överrevisorernas berättelse framhåller styrelsen, att den icke ålagts utan endast bemyndigats lämna biträde till enskild eller kommunal väghållning. Denna tolkning torde i stort sett vara riktig och i överensstämmelse med av riksdag och regering fattade beslut.

Vi anse det vara synnerligen angeläget för de enskilda väghållarna, att riksdagen fattar ett beslut, som leder till en mera positiv inställning hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gent emot den enskilda väghållningen. Först och främst bör beslutet vara sådant, att vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu anser vara en rättighet i stället blir en skyldighet. Helt naturligt skall inte genom ett sådant beslut den statliga allmänna väghållningen eftersättas. Men om viljan och intresset ute i vägförvaltningarna och bland deras tjänstemän finnas, så torde tid och tillfälle finnas till att inom rimlig tid från vägförvaltningarnas sida lämna den hjälp och det biträde som här åsyftas. Ett beslut av riksdagen i denna riktning är för de enskilda väghållarna synnerligen angeläget, därför att i de flesta fall ute i bygderna är det endast vägförvaltningarna, som förfoga över sådana maskiner och sådant väglagningsmaterial, som de här åberopade väghållarna behöva använda. Det är även av mycket stor betydelse för landsbygdens folk, att

Kungl. Maj:t lämnar sådana direktiv, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställer pristaxor så låga som möjligt för de tjänster vägförvaltningarna i detta fall böra vara skyldiga att utföra.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville giva kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i egenskap av central vägförvaltningsmyndighet sådana direktiv, att enskilda eller kommunala väghållningsskyldiga i resp. län till självkostnadspris på begäran i möjligaste mån måtte tillhandahållas dels erforderligt vägunderhållnings- och nybyggnadsmaterial, dels ock såsom lån behövlige vägmaskiner och redskap jämte skötare därtill.

Stockholm den 23 januari 1946.

Ragnar Sveningsson.

C. Oscar Nolin.

Alarik Hagård.

Einar Hæggblom.

Per Jonsson
i Malmgrava.

L. O. Skantze.

Arvid Karlsson
i Granebo.